

विपश्यना

साधकहरूका लागि
प्रेरणा पत्र

बुद्ध वर्ष २५३९

चैत्र २०५२

वर्ष ११ अ° १२

धम्मवाणी

कामतो जायते, कामतो जायते भयं ।
कामतो विप्पमुक्तस्स, नत्थि सोको, कुतो भयं ?

धम्मपद २१५

कामबाट शोकको जन्म हुन्छ, कामबाट नै भयको जन्म हुन्छ । काम विमुक्त व्यक्तिको शोक हुँदैन, तब भय कहाँबाट हुन्छ ?

भ्रमित जयसेन

एक समय भगवान बुद्धले विम्बिसारको छोरा राजकुमार जयसेन अत्यन्त कामलोलुप व्यक्ति हो भनेर भन्नु भएको थियो । कामान्मूख राजकुमार जयसेन-काममज्जे वसन्तो - कामभोगको बीचमा निवास गर्ने, कामेपटिभुञ्जन्तो - कामभोगको आस्वादन गर्ने, कामवितक्केहि खज्जमानो - कामवित्तकद्वारा खण्डित भइसकेको, कामपरियेसनाय उत्सुको - (नित्य नये) कामभोगको खोजीमा उत्सुक र त्यसैमा निमग्न रहेर दूषित जीवन बिताउँदछ ।

त्यस्तो व्यक्तिले कामभोगलाई सर्वथा परित्याग गरेर भिक्षुको जीवन व्यतित गर्नु असंभव नै थियो, परन्तु गृहस्थ रहेर कहिले काँही अष्टशील पालन गरेर हप्तामा एक पटक उपोसथ शील लिन अथवा केही दिनको लागि कुनै विहारमा विपश्यना ध्यानको अभ्यास गर्नु पनि उसको लागि असंभव थियो, अशक्य थियो ।

त्यसैले यस प्रकार कामपंकमा डुबिरहेको राजकुमारले यस सत्यको साक्षात्कार गर्नु असंभव छ जुन- **नेक्खम्भेन ज्ञातब्बं...दट्ठब्बं...पत्तब्बं...सच्छिकातब्बं** निष्काम रहेर मात्र थाहा-पाउन सकिन्छ, हेर्न सकिन्छ, प्राप्त गर्न सकिन्छ र साक्षात्कार गर्न सकिन्छ ।

कोही व्यक्तिले धूलोमा लडीबुडी खेलेर आफूलाई स्वच्छ, सफा राख्न नसके झैं कामको अग्नीमा जलेको व्यक्तिले पनि आन्तरिक सत्यको शान्ति प्राप्त गर्न सक्दैन ।

एकदिन राजकुमार जयसेनको मामा भिक्षु भूमिजको, मनमा आँसो भान्जा प्रति करुणा जाग्यो । जुन ध्यानको रस उनी स्वयंले चाखेको थियो, त्यो उनको भान्जाले पनि स्वाद लिउन भन्ने चाहन्थ्यो । यसको लागि गृहस्थ जीवन त्यागेर प्रव्रजित नभएतापनि अन्य गृहस्थीहरूले झैं आँसो दैनिक जिम्मेवारीलाई कुशलतापूर्वक

निभाउँदै व्यभिचारलाई सधैंको लागि त्यागेर अथवा अधिक दिनसम्म काम भोगबाट सर्वथा विरक्त रहेर, अर्न्तमुखी हुने अभ्यास गरेर त्यसबाट लाभान्वित होस् भन्ने चाहन्थ्यो । यही उद्देश्य लिएर भिक्षु भूमिज भिक्षाटनको लागि राजकुमार जयसेन कहाँ गएका थिए । त्यहाँ भिक्षुलाई एक आसन विछाएर ससन्मान बस्न दिइयो । राजकुमार जयसेन पनि उनलाई भेट्न अन्तपुरबाट बाहिर आए र कुशल मंगलका केही कुराकानी पछि एक ठाउँमा बसे ।

भिक्षु भूमिजले दीर्घकालीन या अल्पकालीन ब्रह्मचर्य-वासको कुरा उठाउनुभन्दा पहिले नै राजकुमार जयसेनले यस विषयमा कुरा उठाए । त्यस समयको प्रचलित भाषामा श्रेष्ठ जीवन जीउनुलाई धर्माचरण अथवा ब्रह्माचरण भनिन्थ्यो । शील, समाधि र प्रज्ञाको जीवन जीउनुलाई नै धर्माचरण भनिन्थ्यो । धर्माचरण अथवा ब्रह्माचरण जे भनेतापनि त्यस आचरणमा कामभोगबाट विरत र हने शिक्षा समावेश थियो । यसर्थ गृहत्यागी साधक आँसो शास्ताको साथमा जीवन भर रहेर ब्रह्मचर्यवास पालन गर्दथ्यो र गृहस्थ साधक केही समयको लागि मात्र ब्रह्मचर्यवास बस्दथ्यो । कोही साधक मुक्ति-मोक्ष प्राप्त गर्ने इच्छा-आकांक्षा लिएर त कोही लोकीय तथा पर-लोकीय सुखको आशा-आकांक्षा विना नै ब्रह्मचर्यवास बस्ने पनि गर्दथ्यो । यसैलाई लक्ष्य गरेर राजकुमार जयसेनले प्रश्न उठाए कि कोही ब्रह्मण यस्तो मत मान्दछ कि कुनै उद्देश्य लिएर ब्रह्मचर्यवास पालना गर्नु भने उसलाई कुनै फलप्राप्त हुँदैन । अतः ब्रह्मचर्यवास सदैव निरर्थक र निष्फल नै हुन्छ । यति भने पछि राजकुमार जयसेनले भिक्षुलाई यस विषयमा तपाईंको शास्ताको के विचार छ भन्ने प्रश्न गरे ।

उत्तर दिँदै भिक्षु भूमिजले भने कि भगवानको उपदेशलाई मैले सम्झे बुझे अनुसार कोही व्यक्ति चाहे जे सुकै उद्देश्य लिएर ब्रह्मचर्यवास बसोस् परन्तु सफल तबमात्र हुन्छ जब उसको ब्रह्मचर्यवास योनिसे हुन्छ । यदि अयोनिसे भएमा त्यस ब्रह्मचर्यवासको कुनै लाभ हुँदैन । यस्तो सुन्ने वित्तिकै राजकुमार जरूक्क उठ्यो र

भन्यो “यदि तिम्रो शास्ताको मत यस्तो हो भने के म तिम्रो शास्तालाई सर्वश्रेष्ठ सर्वज्ञ मानुं ।”

उनको यस कथनमा व्यंग थियो । उनको दिमागमा पहिला-देखि नै तथागत र उनको शिक्षा प्रति विपक्षी भाव र पूर्वाग्रह ग्रसित थियो । विरोधी भावले दूषित थियो । उसले आमा मामासंग योनिशः र अयोनिशः ब्रह्माचरण भनेको के हो भन्ने पनि सोधेर र व्यंग पूर्ण झड्कारो दिएर कुरालाई त्यही समाप्त गर्‍यो ।

भगवानको शिक्षा अनुसार कार्य कारणको नैसर्गिक नियमको आधार मानेर ब्रह्मचर्यवास पालन गर्‍यो भने मात्र योनिशः हुन्छ, त्यही मात्र लाभप्रद हुन्छ अन्यथा हुँदैन । नैसर्गिक नियम त्यसलाई भनिन्छ जुन तृष्णाजन्य विकारहरूबाट आमा चित्तलाई विकृत गर्दछ र परिणामस्वरूप दुःख भोग्दछ, परन्तु विकारहरूबाट मुक्त भएमा स्वतः दुखबाट विमुक्त हुन्छ ।

यस नैसर्गिक, प्राकृतिक नियममा आधारित भएमा मात्र दर्शन सम्यक् अथवा सही हुन्छ, अतः योनिशः हुन्छ, अन्यथा मिथ्या हुन्छ अयोनिशः हुन्छ । यस प्राकृतिक नियममा आधारित भएमा मात्र संकल्प-विकल्प, वाचिक-कर्म, शारीरिक कर्म, आजीविका, प्रधान-परिश्रम, सजगता र समाधि सम्यक् हुन्छ, सही हुन्छ, योनिशः हुन्छ । अन्यथा ति सबै मिथ्या भएमा अयोनिशः हुन्छ ।

भगवान बुद्धले बताउनु भएको थियो यसप्रकार जो योनिशः ब्रह्माचरणको जीवन जीउँदछ उसलाई तिल पेलेर तेल प्राप्त भए झैं, दूधालु गाईको थुन दुहेर दूध प्राप्त भए झैं, दही मथेर घ्यू प्राप्त भएझैं दुई सुखवा लक्ष्मी रगडेर आगो निस्केझैं सहजपूर्वक मनोवाञ्छित फलप्राप्त हुन्छ । आफूले चाहेको वस्तु प्राप्त हुन्छ ।

जो अयोनिशः जीवन जीउँदछ तिनीहरूलाई मनोवाञ्छित फल प्राप्त हुँदैन, जस्तो घाँस पेलेर तेल निकाल्न खोजे झैं, सिङ्ग दुहेर दुध निकाल्न खोजे झैं, पानी मथेर घ्यू निकाल्न खोजे झैं उसको आमा मनोकांक्षा पूर्ति हुँदैन । प्रकृतिको नियम विरुद्ध काम गरेर मनोवाञ्छित फल कसरी प्राप्त हुन्छ ।

भगवान बुद्धले भिक्षुलाई भन्नुभयो यदि यी उपमा, उदाहरण दिएर तिमिले राजकुमारलाई सम्झाएको भए सम्भवतः तिम्रो भनाईलाई मान्दथ्यो, अनुमोदन गर्दथ्यो । त्यस्तै अग्निवेशले पनि केही उपमा दिएर सम्झाएको भए सायद उसले तिम्रो कुरा बुझ्दथ्यो होला भनेर भगवानले सम्झाउनु भयो । परन्तु अन्य व्यक्तिहरूलाई राम्रो तरिकाले धर्म बुझाएर आश्वस्त गर्ने क्षमता भने तिनीहरूमा थिएन । अचिरवत (अग्निवेश) त श्रामणे र नै थियो तर भूमिज भिक्षु भएतापनि त्यति परिपक्व थिएन त्यसैले ती दुवैजनाले भगवान समक्ष आ-आमा असमर्थता व्यक्त गर्दै भने “भगवान, राजकुमार जयसेनलाई ती उपमा दिएर म कसरी सम्झाउन सकुंला र जब की

ती उपमा मैले पहिला कहिले पनि सुनेको थिएन । आज पहिलो पटक सुन्दैछु ।”

यद्वपि श्रामणे र अग्निवेश र भिक्षु भूमिजले राजकुमारलाई शुद्धधर्मको महत्वको बारेमा बुझाउन सकेन तथापि राजकुमार बुझ्न पनि चाँहँदैनथ्यो । यदि उसले सिक्न चाहेको भए भगवान बुद्ध अथवा उनका वरिष्ठ शिष्यहरूसंग सिक्न जान्थे अतः उनी उन्मुक्त कामभोगको विरुद्ध केही पनि सुन्न चाँहँदैन भन्ने अनुमान गर्न सकिन्छ । उनको गुरु अवश्यपनि उन्मुक्त कामभोगको पिपाशु हुनुपर्छ । दुर्बल मानव कामभोगको क्षेत्रमा कुनै पनि प्रकारको नियन्त्रण चाँहँदैनन् र उसलाई गय-गुज्रेको गुरु जो वैवाहिक आचार संहितालाई पन्छाएर पशुको जस्तो कामाचरणलाई प्रोत्साहन दिन्छ, त्यस्तो गुरु नै प्रिय एवं उचित लाग्छ । यस्तो गुरुसंग चरित्र हीन व्यक्तिहरू आकर्षित हुनु स्वभाविक छ । सुविधा सम्पन्न अहंभावी राजकुमार जयसेनको बारेमा के भन्ने ? उनी अवश्य पनि यस्तो शील विरोधी गुरुको कट्टर अनुयायी हुनुपर्छ ।

भगवान बुद्धको समकालीन अन्य छः जना लोकविश्रुत धर्माचार्यहरू थिए जो बहुजन पुज्य थिए, गणी थिए, गणाधिपति थिए र आमा आमा सम्प्रदायको संस्थापक तीर्थंकर थिए । आज सम्ममा तिनीहरू मध्ये पाँचजनाको नाम समयको प्रवाह संगसंगै विलुप्त भैसकेको छ । पौराणीक वाङ्मयमा कहिँ कहिँ उनीहरूको नाम र कामको बारेमा संक्षेपमा उल्लेख गरेको पाइन्छ । त्यसैको आधारमा उनीहरूको बारेमा केही जान्न सकिन्छ । छैठौँ धर्माचार्य निगंठ नाथपुत्र (महावीर स्वामी) एक हुन जो आजसम्म पनि श्रद्धाको पात्रको रूपमा कायम रहन सक्‍यो । यसकारणले कि उनी कर्म र कर्मानुकूल कर्मफल प्राप्त हुन्छ भन्ने नैसर्गिक नियम र सिद्धान्तका पोषक थिए । चातुर्यामको रूपमा शील- सदाचारको धर्म शिक्षालाई महत्व दिन्थ्यो । उनी कामभोग सम्बन्धी भ्रष्टाचरणको विरोधी थिए । अतः राजकुमार जयसेन, उनको शिष्य हुनु विल्कूल सम्भव छैन ।

बाँकी अन्य धर्माचार्यहरू मध्ये प्रथम संजय वेलट्टिपुत्र थिए । उनी एकदम अस्थिर मान्यताको आचार्य थिए । जब उनलाई कसैले राम्रो र नराम्रो कार्यको फल राम्रो वा नराम्रो के हुन्छ भनी प्रश्न गर्‍यो भने कुनै पनि मतमा स्थिर नरहेर उत्तर दिन्थे म यो पनि मान्दिन कि राम्रो नराम्रो कामको फल राम्रो नराम्रो पाइन्छ र म यो पनि मान्दिन कि राम्रो नराम्रो कामको फल राम्रो नराम्रो पाईँदैन । राजकुमार जयसेन यिनको शिष्य रहेन होला किनभने यिनी दुराचरणको पिपाशु जस्तो लाग्दैन ।

बाँकी चार जनामध्ये एकजना धर्माचार्य थिए पूर्ण कश्यप । उनी कर्म र तदनुकूल कर्मफल प्राप्त हुन्छ भन्ने प्राकृतिक नियम, सिद्धान्तको प्रबल विरोधी थिए । यिनको विचारमा

दुराचरण गर्नु न कुनै पाप हो न कुनै दोष नै । न दुराचरण गरेर दुष्फल भोग्नु पर्छ । त्यस्तै सदाचरण गर्नु न कुनै पुण्य हो, सदाचरणबाट न कुनै सत्फल नै प्राप्त हुन्छ ।

आत्मी स्वार्थ परिपूर्तिको लागि न झुठो बोल्नु पाप हो न चोरी गर्नु, न डाँका डाल्नु, गाउँ लुट्नु नै पाप हो । न काम-वासना पूरा गर्नुको लागि व्यभिचार गर्नु कुनै पाप हो । न प्राणी हिंसा गरेर त्यसको मासुको पहाड बनाउनु नै पाप हो । त्यस्तै प्रकारले साँचो बोलेर, यम नियम-संयममा रहेर दान धर्म गर्नुमा कुनै पुण्यलाभ हुन्छ भन्ने नै थियो ।

अर्को दोस्रो धर्माचार्य थिए - मक्खलि गोशाल । उनी कट्टर भाग्यवादी थिए । प्राणीहरूको सुख-दुखको केही कारण छैन । न सत्कर्म गरेर सुख भोग्नु पर्छ न दुष्कर्म गरेर दुःख नै । सुख-दुख भोग्ने भाग्य पहिला नै निश्चित गरिएको हुन्छ, त्यसमा कुनै घट-बढ गर्न सक्दैनन् । सबै भाग्यमा आधारित हुन्छ अतः प्राणी परवश हुन्छ, पराधीन हुन्छ, अबल हुन्छ, असहाय हुन्छ । कुनै प्रकारको शील, व्रत संयम र ब्रह्मचर्य अथवा पुरुषार्थबाट उसको सुख-दुखमा फेर बदल गर्न सक्दैन भन्ने उनको धारणा थियो ।

तेस्रो धर्माचार्य थिए-अजित केशकंवल । यिनी पनि कर्म सिद्धान्तका घोर विरोधी थिए । उनका विचारमा पनि न कुनै पाप कर्मबाट नराम्रो फल हुन्छ न पुण्य कर्मबाट राम्रो फल प्राप्त हुन्छ । मनुष्य चार महाभुत मिलेर बनेको छ । मरण पश्चात लाश जलाए पछि केवल त्यसको खरानी मात्र बाँकी हुन्छ अरू केही हुँदैन ।

त्यस समयको अर्को एकजना धर्माचार्य थिए प्रकुद्ध कात्यायन । उनको शिक्षा अनुसार कुनै व्यक्तिको शीर काटे पनि त्यो हत्या होइन किनभने जीव त अजर हो, अमर हो, ध्रुव हो, शाश्वत हो । अतः न कुनै मारक नै छ न मृत नै । न कोही हत्या नै छ न हत् । न मार्ने नै छ न मर्ने नै । अर्थात् आत्मी स्वार्थ-सिद्ध गर्नको लागि असंख्य व्यक्तिहरूको हत्या गरेता पनि कुनै दोष छैन ।

जयसेन जस्तो शील-सदाचार विरोधी राजकुमार यी चार गुरुहरूमध्ये कुन चाहीका अनुयायी थिए त्यो त थाहा छैन । परन्तु यति त स्पष्ट भन्न सकिन्छ कि उनी यी चार जनामध्ये कुनै एक जना गुरुको चक्रमा फसेको थियो । शुद्ध धर्म गंगाको समीप रहेर पनि राजकुमार यसबाट लाभान्वित हुन सकेन । स्वयं कामअन्ध हुनुको कारण अमर्यादित कामभोगलाई उक्साउन दिने शीलभ्रष्ट शास्ता नै उसको लागि प्रिय थियो । कुनै धर्मनिष्ठ शास्ताको सानिध्यमा केही समयको लागि ब्रह्मचर्यवास गर्नु निरर्थक लागेको थियो । यसको निमित्त आत्मी घर आएको भिक्षु भूमिजलाई भोजन दान अवश्य दियो

तर धर्मदेखि टाढा रहेर आत्मी सही मंगल-कल्याणबाट बञ्चित नै रहिरह्यो ।

शील सदाचार धर्ममय जीवनको आधार हो । यही धर्मको जग हो । शील-सदाचारको जग विना कोही वाकचातुर्यद्वारा समाधि र प्रज्ञाको वारेमा लाख मनमोहिनी भाषण दिएर मानिसहरूलाई आकर्षित गरेता पनि यसबाट कुनै कल्याणकारी उपलब्धी हुन सक्दैन । शील सदाचारमा आधारित धर्म नै शुद्ध धर्म हो । त्यसलाई धारण गरेमा नै सही अर्थमा मंगल हुन्छ । सही अर्थमा कल्याण हुन्छ ।

(साभार:विपश्यना हिन्दी पत्रिका,
मार्ग पूर्णिमा १९९४)

कल्याण मित्र
स.ना.गो.

धर्मसेवा : निस्वार्थ सेवा

निःस्वार्थ सेवा धर्म पथको एउटा अभिन्न अंग हो । निःस्वार्थ सेवाद्वारा साधक आत्मी मुक्तितर अगाडी बढ्छ । विपश्यना भावनाको अभ्यासबाट साधक विस्तारै मानसिक विकासबाट मुक्त हुन्छ । उसले आफूभित्र शान्ति र सुखको अनुभव गर्छ किनभने ऊ दुःखबाट मुक्त भइसकेको छ । उसले केही अंश मात्र भए पनि दुःखबाट मुक्ति भएको अनुभव गरिसकेको छ । उसले यो अत्युत्तम विधि सिक्न पाएकोमा गहिरो कृतज्ञता अनुभव गर्दछ । साथै साधकको मन, विकारको फन्दामा फसिसकेका अन्य व्यक्तिहरू प्रति माया र करुणाले भरिन्छ । ऊ तिनीहरूलाई दुःखबाट छुटकारा दिलाउन मद्दत गर्न चाहन्छ र आत्मी सुखशान्ति र धर्म अरूलाई पनि बाँड्ने इच्छा गर्दछ । बढीभन्दा बढी मानिसहरूले धर्म सिकेर फाइदा लिन पाओस् भन्ने इच्छा गर्दछ । सेवा गरेर धर्म प्रति कृतज्ञता व्यक्त गर्दछ । यही चेतनाले बदलामा केही पाउने आशा नगरी अरूलाई धर्म प्राप्त गर्न दिने निर्णय गर्दछ । साथै साधकले यो पनि बुझ्दछ कि अरूको सेवा गर्दा आत्मी पनि भलाई भइरहेको छ र अरूको सेवाले आत्मी दश पारमिता पूर्ण हुनुको साथै अहं भाव क्षीण हुँदछ । तसर्थ धर्म सेवा गर्नु अमूल्य अवसर हो भनी बुझी यही चेतनाले सेवा गरिरहेको हुन्छ ।

साच्चै भन्ने हो भने धर्म सेवा अरूको भलाईको निमित्त धर्म मार्गदर्शक र व्यवस्थापकको निर्देशन पालन गरी समय खेर नफाली कडा परिश्रम गर्ने एउटा सु-अवसर हो ।

यसरी राम्रो चेतना युक्त कुनै पनि साधक साधिकाले धर्म सेवा गर्न सक्दछ तर विशुद्धिको मार्ग निकै लामो छ र सेवा गर्नु मन र शरीर दुबैलाई धेरै कठिन हुन सक्छ । त्यसैले धर्म सेवा गर्नु अगाडि आफू पनि धर्मको केही स्तरसम्म पुग्नु राम्रो हुन्छ, चाहे सेवा गर्ने इच्छा

एक शिविर पछि नै आएको किन नहोस् । धर्म सेवक धर्म र यस विधि प्रति पूर्णतया समर्पित भएको हुनुपर्छ । अरू विधि अपनाउने कोशीस गरिरहेको हुनु हुँदैन ।

धर्म मार्गदर्शक वा निजको अनुपस्थितिमा धर्म व्यवस्थापनले दिएका निर्देशनहरूको पालना गर्नु पर्दछ । यही नै धर्म मार्गदर्शकको आत्मसमर्पण हो । व्यवस्थापक वा धर्म मार्गदर्शकको निर्देशन विपरित आचार विचारले काम गरेमा काम अलमलिने, दोहोरिने, समय खेर जाने, परिश्रम खेर जाने र सामान खेर जाने हुन्छ र केन्द्रको वातावरण समेत दूषित हुन जान्छ । कुनै निर्देशन विना आचार इच्छाले काम गर्न खोज्नु अहं मात्र हो । साधकले अहंबाट मुक्त हुन सेवा गर्दछ । निस्वार्थ भावले सेवा गर्नु पर्दछ । सेवा वास्तवमा अरूको लागि होइन आचार लागि हो । यस सेवालै धर्मको वाटोमा अघि बढ्न तालीम दिन्छ । धर्मलाई वाच्य व्यवहारमा उपयोग गर्ने प्रशिक्षण दिन्छ ।

दान दिने-सुअवसर

नेपाल विपश्यना केन्द्र (ने.वि.के.) धर्मश्रृङ्खला दीर्घ शिविर सञ्चालनार्थ धम्महलको निर्माण हुँदैछ । करिब ६० जना साधक-साधिकालागि निर्मित उक्त हल समापनको लागि आवश्यक रकमको कमी भइरहेको छ । अतः यस दान कार्यमा सहभागी हुन इच्छुक साधक-साधिकाले ने.वि.के.मा सम्पर्क राख्नु होला ।

“विपश्यना” सदस्य शुल्क

“विपश्यना” पत्रिकाको सदस्यता मिति समाप्त भइसकेका सदस्य दाताहरूले समयमा नै पुनः सदस्यता दर्ता गराउन अनुरोध गरिन्छ ।

वार्षिक शुल्क : २४÷-

सदस्य बन्नको लागि ज्योति भवन कार्यालय अथवा वितरक साधकसंग सम्पर्क राख्नुहोस् ।

धर्म गाथा

हिन्दी

हत्या चोरी मद्य रत, अनृत रत व्यभिचार ।
अपना ही अनहित करे, जागे चित्त विकार ॥
विना मैल मन मे जगी, दुराचार ना होय ।
जब-जब मन मैला करे, स्वयं दुखी ही होय ॥
औरों की सुख-शान्तिका, हनन करे जब कोय ।
पहले अपना शान्ति-सुख, चित्त विकृत कर खोय ॥
शील अखंडित ही रहे, चित्त विकल ना होय ।
अविकल चित्त सुख-शान्ति से, सहज प्रफुल्लित होय ॥
शील सदृश साथी नहीं, शील सदृश ना मीत ।
शील सदृश रक्षक नहीं, रहे शील से प्रीत ॥
शीलवान के ध्यान से, प्रज्ञा जगे प्रभूत ।
अंतरमन निर्मल बने, मंगल जगे अकूत ॥

मंगल कामना सहित
श्रीपाल डंगोल
धर्मस्थली

हिन्दी

कर्म हमारा पुत्र है, कर्म हमारा बाप ।
कर्म हमारा रूप है, कर्म स्वयं हम आप ॥
अपने अपने पर, अपना ही अधिकार ।
स्वयं बनावे कर्म पथ, स्वयं मिटावन हार ॥
अपने दूषित कर्म ही, लाते दुख पैगाम ।
क्यों बेचारे देव को, करे व्यर्थ बदनाम ॥
दूषित चित्त के कर्मका, फल कडुवा ही होय ।
औरों का अनहित करे, निज अनहित ही होय ॥
निज अनुभव से जान ले, भले बुरे का ज्ञान ।
करे पराक्रम धर्म-तप, सधे अमित कल्याण ॥
गिर गिर पड पड फिर उठे, सतन बढे चलवान ।
कभी न हत-उत्साह हो, पावे लक्ष्य महान ॥

मंगल कामना सहित
भाजुरत्न फर्मा
वीरगञ्ज ।

प्रकाशक : नेपाल विपश्यना केन्द्र, धर्मश्रृङ्खला, बुढानीलकण्ठ, काठमाडौं । फोन : ३७६५५

२०१२ चैत्र

सम्पर्क स्थान : श्री रूप ज्योति, ज्योति भवन, पो. व. नं. १३३, काठमाडौं । फोन : २-२५४९०, २-२३९६८

मुद्रक : नेपाल प्रेस, शुकपथ, काठमाडौं, नेपाल । फोन : २२१०३२, फ्याक्स : (±९७७-१) २२५ ४५०

जि.प्र.का.द.नं. ३८÷५१÷५२

हुलाक द. नं. १४÷५१÷५२

● वार्षिक शुल्क रू. २४÷-

साधकको नाम :

ठेगाना :